

Dwars door de Duinen

nieuwttjes en weetjes over planten, dieren en duinen

Donkere nachten op Schiermonnikoog

Een avond- of nachtwandeling door de duinen of over het strand heeft bijzondere charme. Bij helder weer kun je vooral op enige afstand van kustplaatsen nog volop genieten van de sterrenhemel. De beste plek hiervoor is Schiermonnikoog, de donkerste plek van Nederland. Op een onbewolkte, maanloze nacht zijn hier ongeveer drieduizend sterren zichtbaar. Elders in Nederland is dit op het platteland slechts een vijfde van dit aantal, in stedelijke gebieden maar een fractie. Dit blijkt uit onderzoek in opdracht van de Milieufederatie en de Stichting Natuur en Milieu waarbij op 41 locaties lichtmetingen werden gedaan. Ook buiten Friesland zijn de duinen relatief donker. In Zuid-Holland is de Kop van Goeree het donkerst en in Zeeland Oostkapelle. Het onderzoek is gedaan in het kader van de ‘Nacht van de nacht’ in oktober jongstleden, maar ook in de wintermaanden kun je in heldere vriesnachten gratis genieten van de sterren.

Xxxxxxxx (foto: Xxxxxxxx).

Nieuwe duinbroedvogel: Krooneend in Meijndel

De Krooneend is met ongeveer 300 paar in Nederland een zeldzame broedvogel. De belangrijkste broedgebieden zijn het Utrechts-Hollandse plassengebied en de Randmeren. Sinds een jaar of tien broedt

de Krooneend ook in Meijndel. In 2007 en 2008 werden er maar liefst vijftien respectievelijk twaalf paren geteld. Hij broedt rond oudere, structuurrijke infiltratieplassen. Deze omgeving is niet toegankelijk, maar de plassen zijn op sommige punten vanaf het fietspad richting Scheveningen zichtbaar. Ook wordt hij waargenomen op de plas in de noordwesthoek van de Vallei Meijndel; bij deze plas staat een kijkscherm dat voor wandelaars vanuit de vallei bereikbaar is. De Meijndelse infiltratieplassen bieden alles wat deze prachtige eend wenst: ondiep, schoon water dat rijk is aan waterplanten en een dichte moerasachtige oeverbegroeiing. Ook in Berkheide en in de Oostduinen op Goeree hebben krooneenden de laatste jaren een territorium. Een nieuwe duinbroedvogel!

Moerassprinkhaan op Voorne

Ook een nieuwe insectensoort in de duinen. Deze zomer werd bij Oostvoorne voor het eerst een kleine populatie moerassprinkhanen gevonden. Een

plantenonderzoeker van het Zuid-Hollands Landschap hoorde ze toen hij veldwerk deed in het Parnassiavlak, een natte duinvallei bij het Oostvoornse Meer. De moerassprinkhaan is een vrij grote veldsprinkhaan die je kunt herkennen aan een rode streep op de onderrand van het bovenste deel van de achterpoot (z’n ‘dijbeen’) en aan het droge, knappende tikken waarmee hij zijn gebied afbakt. Grappig is dat dit geluid kan worden opgewekt door met je vingers te knippen (alleen als ie in de buurt is, uiteraard). De moerassprinkhaan is een Rode Lijstsoort die verder alleen in het midden en oosten van het land voorkomt. Voor de verandering is het geen oprukkende zuidelijke soort. Hoe hij op Voorne is terechtgekomen, is niet bekend, maar allicht kan hij zich van daaruit via natte duinvalleien verder verspreiden.

Levendbarende hagedis in duingebied Oranjezon

Een van de meest waardevolle diersoorten in de Nederlandse duinen is de zandhagedis. Streng beschermd vanwege de Habitatrichtlijn. Minder bekend is dat ook de levendbarende hagedis in een aantal duingebieden voorkomt. Er zijn geïsoleerde populaties in de duinen van Terschelling, Schouwen en Oranjezon op Walcheren. Alleen op Terschelling komen beide soorten samen voor. Vooral de populatie van de levendbarende hagedis in Oranjezon is klein en kwetsbaar. Rond 2005, toen door het Zeeuws Landschap een nieuw beheerplan werd opgesteld, bleek dat de soort al vele jaren niet was waargenomen. Gevreesd werd dat hij hier was uitgestorven. Gelukkig meldden mossenonderzoekers in augustus 2009 een waarneming van een onvolwassen exemplaar. Wellicht kan deze soort van schrale graslanden en heiden profiteren van het beheer dat gericht is op uitbreiding van droge duingraslanden, natte valleien en het duinzoomlandschap.

Zeevenkel verovert kust

In de afgelopen jaren zijn 21 nieuwe vindplaatsen gevonden van zeevenkel, een - tot voor kort - zeer zeldzame kustplant. Dit meldt FLORON, de landelijke organisatie die zich bezig houdt met het inventariseren van wilde planten.

De levendbarende hagedis is nog niet uitgestorven in Oranjezon (foto: Bobby Bok).

De meeste zijn gevonden in de Delta, maar ze staan inmiddels ook hier en daar in het Waddengebied. Zeevenkel is schermbloem, zoals fluitenkruid en berenklaauw, maar ook een vetplant. De bladen zijn dikvlezig, waardoor zeevenkel nauwelijks kan worden verward met andere soorten. De dikke bladen zijn een aanpassing aan hoge zoutgehalten. Zeevenkel is vooral een plant van rotskusten, die in Nederland meestal op dijken staat. Daarnaast groeit hij ook op vloedmerken: het natuurlijk afval, zoals resten van wieren, dat door de zee bij hoog water op het strand wordt achtergelaten. Zeevenkel is een zuidelijke soort die vroeger Nederland maar net aan bereikte. Ook andere planten van zeeduinen en vloedmerken, zoals zeewolfsmelk en strandbiet, rukken de laatste jaren in noordelijke richting op.

Duinherstel op Voorne en Goeree

Afgelopen augustus en september is door Natuurmonumenten in het zuidwesten van de Kwade Hoek, direct langs het fietspad van ‘t Plaatje naar het Flaauwe Werk, vijf hectare ruigten en struwelen verwijderd. Komende jaren zullen hier

droge duingraslanden en vochtige duinvalleivegetaties terugkeren. Het project is goed te overzien vanaf het fietspad. Ook elders in de buitenduinen van Goeree wil Natuurmonumenten in de komende jaren typische droge en vochtige duingraslanden herstellen. Het project op Goeree was nog nauwelijks klaar of men ging aan de gang op de westpunt van Voorne. In samenhang met de kustversterking die hier de komende maanden wordt uitgevoerd, wordt eerst twaalf hectare van de huidige zeereep hersteld. Eind jaren tachtig zijn de waterkerende duinen hier versterkt met slibhoudend zand. Door de slechte kwaliteit van dit zand groeiden ze in hoog tempo vol met dichte duindoornstruwelen. Nu zijn die duindoorns erafgehaald en wordt de bovenste vijftig centimeter slibrijk zand vervangen door schoon zand dat op de Noordzee wordt gewonnen. Het schone zand mag daarna nog wat stuiven. Het werk gebeurt in nauwe samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollandse Delta. De nieuwe versterking wordt op dezelfde manier afgewerkt. Voornes buitenduin zal hierdoor komende jaren een gedaanteverwisseling ondergaan: geen ondoordringbare struwelen meer, maar witte, stuivende duinen, begroeid met wuivende helmpluimen.

De Krooneend: een aanwinst (foto: René van Rossum).

